

Porro cum Joseph hinc ex recta propagatæ cognationis linea pendeat, illinc ex altera ejusdem cognationis linea Maria descendat; ipse de linea in lineam transitus generationis est mysticæ sacramentum. Nam quia Maria Joseph carne non jungitur, non utraque una est generatio; sed unam Joseph, alteram Maria generationem facit. Plane cum Scripturarum consuetudo non teneat, ut per mulieres cognationis lineam texat, per viros Christi genealogia producitur; in ejus tamen ortu virilis materia non miscetur, ideoque cum ad Joseph perventum est, successionis ordo non ulterius in inferiora deducitur, sed per transversum protinus, et ex latere in virginem derivatur. Sic post carnales generationes fit generatio spiritualis, ut mox sequatur res inaudita prorsus, et singularis. Spiritualis siquidem generatio fit de Joseph in Mariam, singularis de Maria in Christum.

CAPUT III.

Quomodo Ozias genitus a Joram dicatur.

Sed dicis mihi, quisquis es, quomodo inter Joseph et Mariam potest generatio dici, quam videlicet ipse non genuit? Et tu mihi reciproca consiliis inquisitione responde: Cur idem beatus evangelista Matthæus, de cujus nunc sententia disputamus, ait inter cætera: « Joram genuit Oziam (*Matth. 1*); » cum nequaquam sit pater Ozias, sed potius Ochozias? Quisquis enim quarti libri Regum percurrit historiam, indubitanter agnoscit, quia Joram genuit Ochoziam, Ochozias genuit Joas, Joas genuit Amasiam, Amasias genuit Oziam, qui et aliò nomine dicitur Azarias (*IV Reg. viii*). Cur igitur Joram non Ochoziam, dicitur genuisse quem genuit; sed potius Oziam, qui jam procul ab illo quintus absistit? Si ergo inter Joram et Oziam esse generatio dicitur, non quod Ozias ab Joram sit genitus, 196 sed quod ab illo per longam continui generis traducem sit productus; quid prohibet inter Mariam et Joseph, qui procul dubio consanguinei sunt, generationem dici per quamdam scilicet vim et mysterium sacramenti? Et si comprehendi non potest, quomodo Christus ex virgine nascitur; quid mirum si

A inter parentes ejus stupenda quædam et admirabilis generatio videatur, cujus videlicet et generatio singularis, et conceptio nova; et nativitas deprehenditur inaudita? Hæc tamen dicimus salva auctoritate sanctorum doctorum, quos superius memoravimus.

Ut igitur ad ea quæ cœpimus post divorticulum revertamur, in hac generatione Dominica non illa conspicitur regula fuisse servata, quam videlicet alibi præfiximus, ut in supputandis generationibus una provideatur superesse persona: quæ scilicet si illi servaretur, una adhuc addenda persona necessario videretur. In illa quippe cognationum linea trifaria dinumeratione digesta, uniuscujusque tessere quatuordecim tantummodo sunt personæ, sicut et generationes. Nec generationum numerum personarum multitudo videtur excedere, dum nil aliud ibi generationes, quam simplicis sint personæ.

Consideranti itaque, et rem diligentius perpen-
C
tenter occurrit, quod B. evangelista dinumerandæ cognationis regulam, quam prædiximus, non modo non tenuit, sed et caute vitavit, studiose contempsit, prudenter exclusit. Nam cum in genealogia Domini, certi causa mysterii trifario dispositionis ordine quatuordecim decrevisset generationes atterere, ut unamquamque personam generationem esse monstraret, tres quos superius diximus, Ochoziam videlicet, Joas et Amasiam, de narrationis ordine reges abjecit: et tot personas apponere, quot generationes enumerare contentus fuit. Plane cum sibi personarum multitudo suppeteret, noluit ut persona generationibus superesset; sed ut generationum, ac personarum sibi invicem numerus æqualiter conveniret. Hæc itaque, venerande frater, et ipse pervigil meditare, et cum sapientibus tuis stude conferre, ut aliorum mihi fultus auxilio, certum quid valeas respondere. Rescribe igitur, si in supputandis parentelæ gradibus, vel in eo perseverare debeam, quod ante descripsi; vel usurpare potius quod nuper inveni, ut dum a te mihi multis onerosa dubietas tollitur, a multis tibi per me digna gratiarum actio referatur.

Sit nomen Domini benedictum.

197-198 OPUSCULUM NONUM.

DE ELEEMOSYNA. AD MAINARDUM EPISCOPUM URBINATEM.

ARGUMENTUM. — Præ cæteris virtutibus eleemosynam polissimum commendat, in cujus laudes hoc Opusculo vir sanctus eloquentiæ laxat habenas, et omnes ingenii sui vires effundit.

Domno MAINARDO Urbinati venerandæ sanctitatis D
episcopo, PETRUS peccator monachus salutem in Domino.

Qui sub æstivo meridiatur umbraculo, et tunc in prælio non laborat, et tamen non incongrue de præ-

liis disputat. Non otiose quiescimus, si quiescendo de labore tractamus. Quo scilicet ordine vel dulcior fructus, vel feracior valeat exuberare proventus. Qui regia diversatur in curia, cunctas virium suorum dotes explorat, si quid est unde principalibus oculis

placere plurimum valeat, et in quo se reperit amplius posse, ibi se satagit enixius exercere. Alius siquidem robustior est in bello, alius prudentior in consilio. Ille dum perorat causas, luculenter ac lepide concionatur in publico; iste dum hunc æquare facundiae urbanitate non possit, dictandi forte studio, vel etiam aucupio, sive certe venationis arte præcellit; et ut ad nostra veniamus, ait Moyses filiis Israel: « Separate apud vos primitias Domino: omnis voluntarius et prout animi, offerat eas Domino, aurum, argentum, æs, hyacinthum et purpuram, coccumque bis tinctum, et byssum, pilos caprarum, et pelles arietum, ligna sethim, et oleum ad luminaria concinnanda (*Exod. xxxv*). » Quæ nimirum, quia omnes omnia non habebant, obtulit unusquisque quod potuit, et in ea re largior fuit, quæ sibi, et exuberantius abundavit, ut dum omnes offerrent quod singuli non haberent, unum multi Domino tabernaculum fabricarent. Nos etiam, qui nunc in hujus vitæ deserto tabernaculum constituimus, ut ingressi terram lac et mel manantem, in illa cœlesti Jerusalem templum sub veri Salomonis imperio dedicemus: quod nimirum non sit ex insensibilibus quibusque metallis, sed ex lapidibus vivis; et non decusatur rutilantium nitore gemmarum, sed spirituum radiat decore virtutum. Omnium quidem bonorum Deo largiente, fieri participes possumus, omnia vero possidere æqualiter non valemus. Nam et sancti Patres, qui nos ad cœlestia præcesserunt, licet omnium virtutum ex divina fuerint opitulatione participes, non tamen in omnibus exstitisse creduntur, æquales. Abraham siquidem cæteris fide simul et obedientia præfuit; Isaac nitida monogamiæ castitas decoravit; « Moyses, sicut ait Scriptura, vir mitissimus erat super omnes homines qui morabantur in terra (*Gen. xv*); Eliam libertatis auctoritas reddit insignem (*Num. xii*); Phinees zeli fervor, et ultio jure perpetuo constituit in conspectu Domini sacerdotem (*Num. xxv*); Joannem ad recubitum Dominici pectoris virginitas extulit (*Joan. xiii*); Petrum vero præcipuus amor in Dominum ad percipienda primi pastoris jura provexit (*Joan. xxi*).

CAPUT PRIMUM.

Quod ex virtutibus una eligenda, cui magis serviamus.

Quamvis ergo unusquisque sanctus omnibus florere virtutibus necessario debeat (neque enim singula quæque vere virtus est, si mista aliis virtutibus non est) una tamen virtus cuique est præ cæteris eligenda, cui mens familiarius inhærendo deserviat, atque ab ejus, ut ita loquar, obsequio non recedat. In cunctis quippe virtutibus æque nos exercere non possumus, sed dum unam arctius custodimus, in hac, quod ex reliquis minus est, adimplemus; et dum hanc indesinenter amplectendo constringimus, quasi totum virtutum corpus unius membri participatione tenemus.

Quam itaque virtutem tibi persuadeo peculiariter

A exsequendam? Nunquid jejunium? Sed continuo respondebis: Si immoderatis corpus meum jejniis attero, imminentibus tot causarum discursionumque laboribus mox succumbo. Si psalmodiæ meditationes indixero, ab **ISS** orationis, inquit, assiduitate præpedior, quoniam ad respondendum salutationibus amicorum, ac miscenda colloquia quotidie coactus impellor. Si nudis te, juxta morem apostolorum, pedibus hortor incedere; si duris, instar Joannis, membra tua ciliciis edomare; si denique te in exilium proficisci; si carcerali custodia te jubeam poenitentium more concludi, imminentem præsto causaberis ægitudinem, vel potius non te posse perferre tam duram corporalis incommodi gravitatem.

B Qui ergo membra tui corporis adhuc times affligere, imò quia temetipsum per acrimoniam poenitentiae necdum vales Deo sacrificium exhibere, ad ea, quæso, quæ circa te sunt, manum porrige, et quia non te, saltem quæ tua sunt, impartire: carne: scilicet incisurus, satis tibi præsto, si tantum capillos attondeo; qui manus obtruncator advenerat, pius est, si unguium duntaxat excrementa præcidat. Quantum distat inter vulnus humanæ carnis et vestis, tantum inter hominem et hominis facultatem. Hoc modo Abraham pecus obtulit (*Gen. xxi*) ut filium conservaret, mactavit arietem ut custodiret hæredem. Hoc modo Michol posuit in lecto simulacrum ut a paternæ vesaniæ gladiis defenderet virum (*I Reg. xix*): et ut David veraciter viveret, quasi morientem cum caprina studuit pellucula simulare: « Pellem enim pro pelle, et cuncta quæ habet homo dabit pro anima sua (*Job ii*). » Tu quoque temetipsum propria facultate permuta, et tua fac interim sacrificium, ut ipse postmodum suscipi merearis in holocaustum. Non enim Deus sic accipit oblationem, ut despiciat offerentem: ut qui suæ facultatis oblatores exstiterit, secum uxore Manue valeat voce cantare: « Si Dominus, inquit, nos vellet occidere, de manibus nostris holocausta et libamenta non suscepisset (*Judic. xiii*). » Suscipit enim Deus per manus pauperis eleemosynam, eamque tibi reconstitutam in illa cœlestis promptuarii securitate conservat. Unde Dominus in Evangelio: « Thesaurizate, inquit, vobis thesauros in cœlo, ubi neque ærugo, neque tinea demolitur; et ubi fures non effodiunt, nec furantur (*Matth. xvi*). » Idcirco plane Deus omnipotens alios paupertate constringit, alios divitiarum copia dilatavit, ut et illi habeant unde propria debeant peccata redimere, et isti unde suam valeant inopiam sustentare. Sicut scriptum est: « Redemptio animæ viri, divitiæ suæ (*Prov. xiii*). » Unde et ad Nabuchodonosor ait Daniel: « Quamobrem, rex, consilium meum placeat tibi, et peccata tua eleemosynis redime, et iniquitates tuas misericordis pauperum, si forsitan ignoscat Deus delictis tuis (*Dan. iv*). »

Qui ergo divites sunt, dispensatores potius jubentur esse, quam possessores: et non proprii juris.

celent deputare quod habent, quia non ad hoc bona transitoria perceperunt, ut deliciis affluant, vel in proprios hæc usus insument, sed ut administrationis fungantur officio, dum in commisso permanent villicatu. Quapropter qui stipem pauperibus erogant, aliena reddunt, non sua distribuunt. Unde et Dominus eleemosynam præcepturus ait: « Attendite ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis (*Matth. vi.*) » Non enim dicit, misericordiam vestram, sed justitiam vestram. Ille quippe facit **200** misericordiam, qui propria tribuit; ille vero justitiam facit, qui quod alienum est, reddit. Unde et Psalmista cum præmisisset: « Dispensit; dedit pauperibus; » non ait, misericordia ejus, sed, « Justitia, inquit, ejus manet in sæculum sæculi (*Psal. cxi.*) »

Cum ergo pauperibus subvenimus, aliena procul dubio reddimus, non nostra præbimus. Verumtamen apud pium judicem misericordes esse decernimur, cum hæc ipsa, quæ non nostra, sed communia sunt, fideliter dispensamus: et eum juste, quæ aliena sunt, reddimus, apud eum qui cordis intima conspicit, misericordiae præmio non caremus. At contra, qui nunc pauperibus subvenire contemnunt, in tremendæ discussionis examine non tam accusantur avaritiæ quam rapinæ: nec suorum tenaces sed alienorum potius convineuntur fuisse raptorés. Quibus utique summus arbiter dicturus est in iudicio: « Discedite a me, maledicti, in ignem æternum, qui paratus est diabolo et angelis ejus. Esurivi enim, et non dedistis mihi manducare; sitivi, et non dedistis mihi bibere (*Matth. xxv.*) » Ac si dicat: quia nolulistis ea ministrare conservis, quæ pro illorum refrigerio percipistis, voracis gehennæ vos olla deglutiat, quos per cupiditatis ardorem alienorum bonorum rapina condemnat. Et cum alienum a nobis sit, quod in hac vita dispensandum suscepimus; nostra vero sit cœlestis gloria, quam speramus, competenter his illa sententia congruit, quam Dominus in Evangelio dicit: « Qui in alieno fideles non fuistis, quod vestrum est quis dabit vobis? » (*Luc. xvi.*) Ille certe fidelis in alienis exstiterat, qui de se confidenter aiebat: « Benedictio perituri super me veniebat, et cor viduæ consolatus sum: oculus fui cæco, et pes claudis; pater eram pauperum (*Job xxix.*) »

O quam fidelis in alienis exstiterat, et quam firma spe de propriis confidere poterat, cum et alibi se denotando clamabat: « Si negavi, inquit, quod volebant, pauperibus, et oculos viduæ expectare feci; si comedi buccellam meam solus, et non comedit pupillus ex ea; quia ab infantia mea crevit mecum miseratio; et de utero matris meæ egressa est mecum (*Job xxxi.*) » Ubi adhuc apte subjungit: « Si despexi prætereuntem eo quod non habuerit indumentum, et absque operimento pauperem; si non benedixerint mihi latera ejus, et de velleribus ovium mearum calefactus est (*Ibid.*) » Vide quam longus sit misericordiarum iste catalogus, ut nil

A prorsus omittat, quin omnium necessitatum modis occurrat, cunctis egestatum vulneribus velut mendo subveniat.

Porro autem dum indigentibus in necessitate succurrimus, veritatem simul et misericordiam adimplemus. Misericordiam scilicet, dum inopibus pie compatiimur; veritatem vero, id est justitiam, dum non illis nostra, sed quæ sua sunt, ministramus. Hinc est quod in Proverbiorum libro Salomon ait: « Misericordia et veritas non te deserant: circumda eas gutturi tuo, et describe in tabulis cordis tui, et invenies gratiam et disciplinam bonam coram Deo et hominibus (*Prov. iii.*) » Rursumque scriptum est: « Misericordia et veritas præparant bona; in omni opere bono erit abundantia (*Prov. xiv.*) » Et ne pietatis **B 201** opus segnitie ignava depreciet, sed devotio celeris ac prompta commendet, alibi dicit: « Ne dicas amico tuo, vade et revertere, et eras dabo tibi, cum statim possis dare (*Prov. iii.*) » Tremunt enim manus avari cum tribuit: et sicut æger exhorrens amarescentis antidoti differt poculum, sic iste daturus aliquid differt in posterum. Ille siquidem exasperantis potus nauseat amaritudinem; iste si dederit aliquid metuit egestatem: ideoque licet vel in bibendo, vel in præbendo necessitatis tempus imminet, uterque tamen in posterum quod abhorret, interjecta dilatione reservat. Plane largus et liberalis animus facit divitem, pavor atque tenacia reddit egentem. Unde scriptum est: « Substantia divitis urbs fortitudinis, pavor pauperum egestas eorum (*Prov. x.*) » Pavor **C** enim degenerem animum compellit egere, licet divitiarum copiis videatur affluere.

CAPUT II.

Eleemosynæ præmium quodnam sit.

Tu autem, dilectissime, noli fratrem tuum in præsentis necessitate despiciere, si Deum tibi desideras in ultimæ necessitatis articulo subvenire: « Beati siquidem misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur (*Matth. v.*) » Porro si dederis homini pecuniam tuam in fenus, centesimam recipis: si vero pauperibus, secundum divina mandata centuplum consequeris: quod si hoc parum videtur, et vita tibi cumulatæ æterna. Non ergo melius est te recipere centuplum quam centesima esse contentum? Noli ergo despiciere proximum, si non vis Deo despiciabilis apparere. Unde et Salomon ait: « Qui despicit proximum suum, peccat; qui autem miseretur pauperi, beatus erit (*Prov. xiv.*) » Ubi mox additur: « Qui credit in Domino misericordiam diligit (*Ibid.*) » Plane si is qui credit in Domino misericordiam diligit, dicendus est ille non credere, qui convincitur misericordiam non amare: Cur autem iste non credat, alia ejusdem libri sententia declarat; ait enim: « Feneratur Deo qui miseretur pauperi, et vicissitudinem suam reddet ei. »

Non itaque credit in Domino, qui sua sibi timet bona committere, dum ea non vult indigentibus exhibere. Nam si in Domino veraciter crederet, fenerari sibi tanquam fideli scilicet debitori facultatis suæ

depositum non timeret : de cuius autem fide qui dubitat, cum procul dubio non honorat; cum scriptum sit : « Honora Dominum de tua substantia (Prov. iii). » Et alias dicitur : « Qui calūniatur egentem, exprobrat factori ejus : honorat autem eum qui miseretur pauperi (Prov. xiv). » Et iterum : « Facere misericordiam et iudicium, magis placet Deo quam victimæ (Prov. xxi). » Eleemosynarius enim quisque misericordiam facit, dum indigentibus in necessitate compatitur; iudicium vero, dum eis non propria, sed eorum bona largitur. Sed ex his dum alienam in præsentia sustentat inopiam, æternas sibi in futuro divitiâs parat. Unde scriptum est : « Qui dat pauperi non indigebit : qui despicit deprecantem, sustinebit penuriam (Prov. xxviii). » Deponit enim dives quod indigentibus tribuit, et nunc quasi mutæ pecuniæ depositum credit, quod in æterna vita multiplicatis fenoribus recipit. Et qui nunc sit per misericordiam creditor, in retributione postmodum felix erit exactor. Unde scriptum est : « Pauper et creditor obviaverunt sibi, utriusque illuminator est Dominus (Prov. xxix). » Et de muliere forti, per quam vel sancta universalis Ecclesia, vel unaquæque fidelis et pia intelligitur anima, in Proverbiis dicitur : « Manum suam aperuit inopi, et palmas suas extendit ad pauperem (Prov. xxxi); » ubi mox apte subjungitur : « Non timebit domui suæ a frigore nivis; omnes enim domestici ejus vestiti sunt duplicibus (Ibid.). » Quisquis enim nunc operimento geminæ charitatis induitur, tanquam duplici veste contactus nequaquam futuræ nivis frigore constringetur : et quem nunc charitatis ardor inflamat, tunc pœnalis algorem nivis ignorat. De qua videlicet nive futuri supplicii, et per B. Job de reprobo viro dicitur : « Ad nimium calorem transeat ab aquis nivium, et usque ad inferos peccatum illius, obliviscatur ejus misericordia (Job. xxiv). » Dignum quippe est ut qui in hac vita per ardorem concupiscentiæ carnalis exarsit, a calore vero misericordiæ frigidus et constrictus obtorpuerit, illic ad calorem nimium transeat ab aquis nivium; ut sicut hic duabus deliquit offensis, ita geminis crucietur in gehenna suppliciiis : et illic ejus versa vice misericordia obliviscatur, qui nequaquam hic misericordiæ memor existiisse convincitur. Præmitte ergo tibi, frater, opes tuas, unde postmodum vivas; præcedant te facultates tuæ, quas in illa semper immortalitate possideas. Memento quod scriptum est : « Dives cum dormierit, nihil secum auferet; aperiet oculos suos, et nihil inveniet; apprehendet eum quasi aqua inopia, nocte opprimeat eum tempestas (Job. xxvii). »

Placeat ergo tibi consilium, quod per Salomonem datur : « Mitte, inquit, panem tuum super transcurrentes aquas, quia post multa tempora recipies illum : da per te septem, necnon et octo, quia ignoras quid mali futurum sit super terram (Eccle. xi). » Et iterum : « Mane semina semen tuum, et vespere ne cesset manus tuâ (Ibid.). » Legitur in Genesi : « Quia sevit Isaac in Gerara, et invenit in ipso anno

centuplum (Gen. xxvi). » Sed quam feliciter seminat, qui dum subsidia indigentibus subministrat, pro avena triticum, pro pugillo chorum, pro grano metit acervum : terrenis plane cœlestia, transitoriis mercatur æterna. Dicit Scriptura : « Quis potest dicere : Mundum est cor meum, purus sum a peccato (Prov. xx); » quis enim gloriabitur castum se habere cor? Sed eleemosynis solerter insiste, et mundum te ex divina pietate confide. Unde Salvator : « Quod superest, inquit, date eleemosynam, et ecce omnia munda sunt vobis (Luc. xi). » Sicut enim ardor ignium metalli cujuscunque rubiginem, sic eleemosyna consuevit animæ purgare squalorem. Unde et vir sapiens : « Ignem, ait, ardentem exstinguit aqua, et eleemosyna resistit peccatis (Eccle. iii); » ubi præsto subjungit : « Et Deus prospector est ejus, qui reddet gratiam, meminit in posterum, et in tempore casus sui inveniet firmamentum (Eccle.). » Deinde subjicit : « Fili, eleemosynam pauperis ne fraudes, et oculos tuos ne transvertas a paupere (Ibid. iv). » Et rursus : « Animam esurientem ne despexeris, et non exasperes pauperem in inopia sua. Cor inopis ne afflixeris, et non pertrahas datum argenti (Ibid.). » Et multa alia, quæ vir iste propheticus de præroganda pauperibus pietate contextit : et Evangelio necdum illucescente, tanquam sacerdos in Ecclesia prolixi sermonis seriem protrahit : quæ nos hic omnia simul exaggeranda non ducimus, ne fastidium legentibus generemus.

CAPUT III.

Quænam eleemosyna major sit.

Sed cum per omnes sacri eloquii paginas eleemosyna prædicetur, et misericordia cæteris virtutibus antecellat, ac palmam inter opera pietatis obtineat : illa tamen misericordia supereminet, quæ de copia nuper ad inopiam devolutis auxilium præbet. Sunt namque nonnulli, quos honestioris quidem generis ordo nobilitat, sed indigentia rei familiaris angustat. Plerique etiam equestris prosapiæ titulis adornantur, sed domesticæ necessitatis inopia deprimuntur : exigente generis dignitate compelluntur spectabilium interesse colloquiis, consessu quidem pariles, longe facultatibus inæquales. Sed licet eos domesticæ paupertatis sollicitudo discruciet, etiam si cogente necessitate ad extrema perveniant, alimenta petere mendicantes ignorant. Eligunt enim potius mori, quam publice mendicare, confunduntur agnosci, verentur inopiam confiteri : et cum alii suam prædicent egestatem, imo nonnunquam modum exaggerando paupertatis excedant, ut uberius stipem consolationis accipiant; isti quo potiuntur, occultando dissimulant, ne turpiter in oculos hominum signum aliquod suæ paupertatis erumpat.

Horum igitur indigentia potius valet intelligi quam videri : magis quibusdam signis erumpentibus conjici, quam manifestis possit indicium deprehendi. De quibus utique non manifeste, sed occulte pauperibus quanta sit retributio Propheta designat, cum ait : « Beatus, qui intelligit super egenum et

paup̄erem (*Psal.* xl). » Super pauperes quippe pan-
nosos et bulgiolos, perasque gestantes, intellectu
non indigemus, quos utique manifesta visione con-
spicimus : super ipsos autem pauperes debemus in-
trinsecus intelligere, quorum in superficie non pos-
sumus miseriam pervidere. « Beatus, enim, qui in-
telligit super egenum et pauperem ; » et quare bea-
tus? « In die, inquit, mala liberabit eum Dominus
(*Ibid.*). » Felix ista promissio, ut postmodum in di-
vino liberetur examine, qui nunc subvenit indigen-
tibus in mœrore; tunc a miseria calamitatis eripi-
tur, qui modo miseriam patientibus miseretur.

Sed audiamus adhuc quid Psalmista prosequitur :
« Dominus, ait, conservet eum, et vivificet eum,
et beatum faciat eum, et emundet in terra ani-
mam ejus, et non tradat eum in manus inimici ejus :
Dominus opem ferat illi (*Ibid.*). » O quam gloriose
mereatur, qui pro misericordia, quam pauperibus ex-
hibet, totius Christianitatis ora'ionem continuam pro-
meretur! Omnis enim universalis Ecclesia toto ter-
rarum orbe diffusa, pro illo Deum quotidie supplicat,
204. quæ videlicet hunc psalmum quotidiana jugi-
ter devotione frequentat. Adde quod hæc oratio
nunquam in divinæ clementiæ valet definire con-
temptum, quæ videlicet a Spiritu sancto facta est,
qui est ipsa remissio peccatorum. Quo enim pacto
orationem a semetipso compositam non admittat?
Quomodo quod orare docuit, non exaudiat? Beatus
ergo, et vere beatus, qui intelligit super egenum et
pauperem. Unde Moyses, imo Dominus per Moysen :
« Si unus, ait, de fratribus tuis, qui moratur intra
portas civitatis tuæ, in terra quam Dominus Deus
tuus daturus est tibi, ad paupertatem venerit, non
obdurabis cor tuum, nec contrahes manum, sed
aperies eam pauperi, et dabis mutuum, quo eum
indigere prospexeris (*Deut.* xv). » Et alibi : « Non
deerunt pauperes in terra habitationis tuæ, idcirco
præcipio tibi, ut aperias manum fratri tuo egeno et
pauperi, qui tecum versatur in terra (*Ibid.*). » Scit
enim omnipotens Deus, quoniam humana fragilitas
pro sola sua justitia nunquam pervenire possit ad
vitam, sed semper indigere misericordia : atque ideo
per omnes sacrarum paginas Scripturarum eleemo-
synam laudat, misericordiam prælicat, viscera pie-
tatis exhibenda pauperibus indesinenter inculcat : ut
dum homo hominis miseretur, suis etiam meritis a
Deo misericordiam consequatur : et dum sustentat
propriæ naturæ consortem, sustentantem se habere
mereatur auctorem : et quod exhibet proximo, ipse
quoque consequatur a Deo : Sicut enim Conditor
hominum et omnes electos ad regnum ab ipsa mundi
prædestinavit origine, et tamen eos pro ipsius æ-
quis'ione regni præcepit infatigabiliter desudare, ut
quod gratis a Creatore conceditur, suis homo labo-
ribus assequatur; ita necesse est, ut qui per miseri-
cordiam a pio sumus auctore salvandi, ipsi quoque
piæ humanitatis impendium non negligamus fratri-
bus impertiri. Unde Tobias ad filium : « Ex substan-
tia, inquit, tua fac eleemosynam, et noli avertere fa-

Aciem tuam ab ullo paupere : ita enim fiet ut nec
a te avertatur facies Domini (*Tob.* iv). » Ubi etiam
discretionis modum ponit, et authenticam procul du-
bio regulam in qualibet possessionis atque sub-
stantiæ quantitate præfigit; ait enim : « Quomodo
potueris, ita esto misericors; si multum tibi fuerit,
abundanter tribue; si exiguum, etiam exiguum li-
benter impertiri stude (*Ibid.*). »

Cur autem hoc facere debeat, aperit, cum subiun-
git : « Præmium enim bonum tibi thesaurizas in die
necessitatis : quoniam eleemosyna ab omni peccato,
et a morte liberat, et non patietur animam ire in
tenebras : fiducia magna erit coram summo Deo eleē-
mosyna, omnibus facientibus eam (*Ibid.*). »

CAPUT IV.

B Quod qui eleemosynam vel effectum, vel affectum non
præstat, charus Deo esse non potest.

Enimvero ut hujus rei summam brevi complectar
eloquio, nunquam Deo charus erit qui vel effectum vel
affectum eleemosynæ non habuerit : scilicet ut qui non
habet rem, 205 habeat voluntatem : et dum dome-
sticæ facultatis affluentia non exuberat, liberalis ani-
mis divitias non amittat. Nam qui non habet cibum,
habet forsitan tectum? non valet esurientem alimentis
reficere, valet saltem lassescentem hospitalis huma-
nitatis officio recreare. Memorans semper illud apo-
stolicum : « Charitas fraternitatis maneat in vobis,
et hospitalitatem nolite oblivisci (*Hebr.* xiii) ; » per
hanc enim placuerunt quidam angelis hospitio rece-
ptis. Nonnulli sane dum pauperibus Christi januam
cum visceribus claudunt, furandi crimen objiciunt,
et dum eis hospitalitatis humanitatem per avaritiam
subtrahunt, cleptem suspicari, jacturamque rebus
domesticis se formidare confingunt : modo scilicet
obesam faciem, modo ora rubentia subsannantes op-
ponunt, et torosa brachia, robustosque lacertos agri-
culturæ fassionibus idoneos criminantur : Deum, qui
talibus solatiantur, offendere, qui nimirum possent
et alios sui laboris exercitio sustentare. Quibus pro-
fecto valde formidandum est, quod in Deuteronomio
per Moysen Israëlítico populo dictum est : « Ammo-
nites et Moabites etiam post decimam generationem
non intrabunt in Ecclesiam Domini in æternum, quia
noluerunt vobis occurrere cum pane et aqua in via,
quando egressi estis de Ægypto (*Deut.* xxiii). » Nam
si gentes illæ legem utique non habentes, idcirco ab
Ecclesia Dei irrevocabiliter excluduntur, quoniam
inimicis etiam suis per humanitatis officium occurrere
neglexerunt; quam terribili sententia digni sunt qui
victoria sua ab indigentibus proximis claudunt? qui
charitatem fratribus non impendunt? Hi nimirum
sunt ex sacrosancti baptismatis fonte congeniti, cum
his ex utero matris Ecclesiæ sunt egressi : et cura
quibus Dominici corporis et sanguinis mensa partici-
pant, his cibum, qui in secessum digerendus est,
negant.

Et qua conscientia nos ab eleemosynarum erogatione
torpemus, qui videlicet in ecclesiastica pa-
quiescimus, cum et sancti apostoli, qui adversus

totum mundum fuerant velut in bella congressi, in hujus gratiæ studio legantur exstitisse solliciti? Nam si liceret aliis, illi potuissent non inconvenienter ab hac sollicitudine ferri: qui nimirum et ad spargendum novæ fidei semen intenti, et in tam acerrimo contra mundi perfidiam laborabant certamine constituti. Sed nullus persecutionis labor ab exhibenda fratribus humanitate compescere, nulla prædicationis instantia potuit eos ab impendenda pauperibus misericordia cohibere. Unde Paulus ad Galatas: « Petrus, inquit, et Jacobus, et Joannes, qui videbantur columnæ esse, dextras dederunt mihi, et Barnabæ societatis, ut nos evangelizarem in gentibus: ipsi autem in circumcisione, tantum ut operum memores essemus: quod etiam sollicitus fui hoc ipsum facere (Galat. II). » Ad Corinthios quoque dicit: « De collectis autem, quæ sunt in sanctos sicut ordinavi Ecclesiis Galatiæ, ita et vos facite per unam Sabbati: unusquisque vestrum apud se ponat, recondens quod ei bene placuerit, cum autem præsens fuero, quos probaveritis per epistolas, hos mittam perferre gratiam istam in Jerusalem (I Cor. XVI). » Tantaque fuerat erga pauperes in apostolis liberalitas, ut in eorum Actibus legatur: « Qui frangebant circa domos panes, et sumebant cibum cum exultatione et simplicitate cordis collaudantes Dominum (Act. II). » Circa domos, inquit, non intra domos; quorum scilicet vestigia non sequuntur, qui pransuri pessulos ac repagula, foribus clausis obijciunt, vectes seris innectunt: sicque se contra pauperes tanquam adversus circumfusas hostium acies in obsidione præmuniunt.

CAPUT V.

Quod parentum eleemosynis filiorum res crescit.

Gerardus certe de Farvaldo, ex Ravennæ urbis primoribus fuit, quem grandævæ jam et persenilis ætatis olim puerulus vidi: de quo nimirum referri frequenter audivi: quia cum aliquando populus inopia laboraret, adeo ut nonnullos etiam valida famés exstingeret, ille cum successura sibi nepotum quoque jam soboles non deesset, accisis frugibus etiam prædia nonnulla distraxit, et alimenta quæ potuit, indigentibus erogavit: ipse quoque tunc patentibus foribus pauperum vallatus agmine comedebat, cibisque consumptis adhuc esuriens, cum vel sibi, vel illis quid adderet non haberet, eorum compassione lærymans flebat: cujus hodieque progenies divitiis floret, et plura, quam avita fuerint patrimonialia, possidet.

Waldericus præterea, qui dum adversus hæreticos dimicaret, insignis effectus est martyr, sicut Andreas venerabilis Spoletanæ Ecclesiæ nobis episcopus retulit, dum aliquando domum matris inviseret, pauperulum quemdam præ foribus reperit, qui se conquirebatur herbarum fasciculum collegisse, sed sal, unde pulmentum illud condiret, ab eadem matrona percipere nullatenus potuisse. Cumque vir sanctus maternum ingressus hospitium, aliquantulum salis in vasculo reperisset, vehementer iratus, vas cum sale

corripuit, et per plateam ad matris injuriam sparsit dicens: illud non debere comedi prorsus a Christiano, quod per avaritiam negatum est Christo. Sed paulo post diem vas, quod reposuerat vacuum, non sine stupore miraculi, sale repletum est plenum.

Mainfredus quoque marchio, qui in ultimis Liguriæ principatus est finibus, ferventissimo cum uxore sua studio in sustentatione pauperum claruit: de quo nimirum (ut cætera taceam) illud unum celebri solet redolere memoria: quoniam in ipso sacrosanctæ Resurrectionis die cum domus ejus aulais ac blathinis ornatibus tanquam regale palatium resplenderet, copiosi sumptus affluerent, eumque non modica candidatorum turba clientium constiparet, instrui magnifice convivium fecit, et ordinatis per omnes mensas diligenti cura pauperibus, ipse cum suis servis dapifer ministravit: quibus sufficienter impletis, ipse cum suis quod cibum residuum fuerat, quasi privatus accepit: ut Paschalis illa solemnitas in pauperibus enitesceret, patremfamilias vero domus privata refectio sustentaret. De quo etiam vir Dei, Dominus meus Leo venerabilis eremita, qui per continuum jam fere vicennium in cellula reclusus audivit, hoc insigne perhibuit: quia cum in præfati marchionis eremo ipse 207 cum nonnullis fratribus habitaret, hanc sibi legem uxor ejus indixerat, ut quodcumque sibi necessarium eremitarum nuntius peteret, ipsa protinus aucto fenore geminaret: videlicet cum iste quinque fortassis exigeret solidos, illa decem traderet: cum iste decem, illa viginti continuo numeraret. Sed quoniam oblitus sum, dubito certe, an hoc ipsum, et alibi forte conscripserim. Verumtamen quod ædificationis est, melius est relationibus iterari, quam per silentium oblivione deleri. Cum itaque tam largus ad erogandas indigentibus stipes exstiterit, cum sex, sive septem, si rite teneo, non minima monasteria in proprii juris possessione condiderit, prædiis et ornamentis munifica liberalitate ditaverit, nunquid propterea sibi progenies egena succeditur? Absit. Videmus enim nepotes ejus mirandæ scilicet indolis pueros maximam partem etiam regni Burgundiæ possidere: quorum insuper soror imperatori nostro sponsali cognoscitur jure dotata. Cur ergo timemus Deo reddere quod contulit, quod et in hac vita nobis, vel nostris hæredibus restituitur, et in illa cœlestis regni gloria sub fenore multiplicatæ retributionis augetur?

CAPUT VI.

Quod honorum temporalium affluentia ex eleemosyna oriatur.

Hoc etiam nosse operæ pretium deputo, quod Bernardus marchio, qui homo defunctus est, sæpius referebat: aiebat enim, quia vir quidam in Teutonum finibus, unde videlicet ipse quoque oriundus exstiterat, optimum proprii juris prædium diversorumque proventuum copiis affluenter uberrimum possidebat; habebat autem duodecim filios: cepit interea cogitare, quid post ejus obitum fieret, s.

unius possessionis hæreditatem inter tot divideret A
 cohæredes. Dicebat enim : Ego quidem, qui totum
 hoc solus habeo, sufficienter et pacifice vivo; sed
 ubi tot divisores emergerint, quis eorum similitudo?
 quis orientia inter illos livoris et odii iurgia sustine-
 bilis? Non enim illic esse poterit unitas voluntatis,
 ubi tam multifaria fuerit diversitas facultatis. Colo
 præterea, qui nunc uni parere domino sunt contenti,
 non sine gravi suæ quietis injuria tot dominorum
 populo sunt responsuri. Tibi ergo, Deus omnipotens,
 quidquid est, mei juris allodium trado, te solum
 hæredem meæ possessionis eligo; filios autem meos
 tibi commendo; fac eis quod in oculis tuis beneplacitum
 fuerit. Et hoc dicto quantum suum sagittæ
 protinus alligavit, eamque curvato fortiter arcu, in
 vasti aeris superiora conjecit. Sed mox sagitta sine B
 quanto in terram relapsa est : ut evidenti monstra-
 retur indicio, quia donum, quod fidei obtulit, cle-
 mentia divina suscepit. Tunc ille de sui muneris ob-
 latione fidentior et alacrior factus, possessionem
 suam eidem Ecclesiæ tradidit, eamque sibi perpe-
 tuo jure per stipulationes ac rata firmavit. Brevi vero
 post hæc filii ejus tanta bonorum affluentium sunt abun-
 dantia præditi, tot prædiorum ac censuum copia sunt
 magnifice dilatati, ut eorum quisque summam paternæ
 208 facultatis excederet, eisque circumflua mundi
 prosperitas in omnibus arrideret. Sic sic qui inve-
 stituram quanti de manu patris in cælo recepit, su-
 per filios ejus imbrem suæ benedictionis exuberanter
 influxit. Quod igitur in terra Deo datur, in cælo re-
 cipitur : et inde sperandum est præmium quo præ- C
 cessit munus oblatum. Hinc est quod angelus Domini
 Cornelio dixit : « Orationes tuæ, et eleemosynæ tuæ
 ascenderunt in memoriam in conspectu Domini. (Act.
 x). » O felix tale commercium, ubi homo fenerator,
 et Deus sit omnipotens debitor : et fidenter ei possu-
 mus compensationis nostræ debita digna reposcere,
 si nostris eum satagimus muneribus prævenire.

Nam et tempore Gregorii papæ (ejus nominis sex-
 tus), qui Gratianus dicebatur, recolo contigisse quod
 narro (sicut enim mihi Bonizo, grandævus videlicet
 vir, rector monasterii sancti Severi juxta urbem
 veterem constituti, retulit). Scotigenarum rex
 primævo tunc adolescentiæ flore pubescens, quia
 pater obiit, ei mox in regalis fastigii jura successit;
 sed cum sollicite consideraret quam fragile sit quid- D
 quid in hoc sæculo tumet, quam labile quod super-
 eminet, quam velociter exstinguibile sit omne quod
 splendet, cum conjugatus jam esset, decrevit regales
 infulas regni cælestis amore deponere; coronam
 capitis, purpuram cuculla mutare. Quid plura? si-
 mulat orationis studium, aggreditur expeditionis Ro-
 manæ procinctum. Apostolicorum itaque liminum
 devotione completa, ignorante clientium comitatu,
 monachicum habitum latenter induit, et sic a se
 mundum cum regno bene semetipsum furatus abje-
 cit : qui mox languore percussus, ad extrema per-
 venit, et usque ad obitum hoc tanquam federatæ
 conventionis elogium inclamare non destitit : Domi-

ne, feci quod præcepisti; adimple quod promisisti.
 Nimirum in vinea constitutus reposcebat nummum,
 quia patrisfamilias se noverat implere præceptum;
 et licet undecima fuisset hora conductus, exigebat
 requiem post laborem, et expleto reposcebat | opera-
 ratione mercedem. Non ergo dubitemus nunc Deo
 vel nos, vel nostra præbere, ut ea postmodum tota
 valeamus auctoritate reposcere. Et dum comedimus,
 non compellamus egenos parcius ministrando tan-
 quam sobrios ligurare, dum ipsi turræ lancis edu-
 lium non gravemur absumere : nec eis, sicut a qui-
 busdam sit, cochlearis est adhibenda mensura, cum
 nobis ollæ, vel cacabi vix sufficiant.

Fulcranus nempe cujusdam Gallicæ regionis epi-
 scopus (ut mihi reverendus in Christo Hugo Clunia-
 censis abbas retulit), dum a suo requiretur econo-
 mo quid sibi parari vellet, aiebat : Juxta numerum
 convescentium, prout tibi visum fuerit, præpara :
 pro me vero solo porcum optimum, pinguem nimis
 et grandem opipatoribus exhibe, ut ne tenuem qui-
 dem lenticulam ex eo quisquam debeat absque mea
 persona gustare. Discumbens itaque cum convescen-
 tibus ipse pauperibus, totam cum eis omnino victi-
 mam consumebat, nec cuiquam præter eos vel mi-
 nimam carnis officulam porrigebat.

209 CAPUT VII.

Eleemosyna defunctis prodest, demonibus invisæ.

Idem mihi sanctus abbas iterum retulit quia vir
 quidam dum orationis studio diversa mundi loca per-
 curreret, impegit in eremum, ubi sanctus quidam
 frater in cellula morabatur : qui post aliqua pere- C
 grium subtiliter inquisivit, utrum Cluniacense mo-
 nasterium nosset. Cui subsequenter et hoc intulit :
 Quæso te, inquit, per charitatem Dei, frater mi, ut
 si locum illum venerabilem te fortassis adire conti-
 gerit, denunties fratribus et abbati, quatenus ab-
 eleemosynarum studio non tepescant, sed pietatis
 operibus, sicut assueti sunt, perseveranti constantia
 vigilanter inferveant. Hic enim gehenna flammis
 vaperantibus æstuat, et hinc animæ damnatorum,
 me frequenter audiente, cum magnis ejulatibus, fle-
 tiumque stridoribus merguntur in tartarum : sed
 orationes et eleemosynæ præfati monasterii malignis
 spiritibus valenter obsistunt, et tanquam prædam ex-
 eorum manibus multos eripiunt. Peregrinus itaque
 longo post tempore ad monasterium venit, et quæ
 sibi mandata fuerant, fratribus per ordinem non-
 tiavit.

Illud præterea satis indignamur, quod a quibus-
 dam fieri non ambigimus : ut ipsi videlicet inni-
 tantur excelsæ mensæ fastigio, pauperes vero qui ab
 eis aluntur, inter caenum greges in nudo resideant
 pavimento. Illi utantur mantilibus acu variante de-
 pictis, istis alimenta ponantur in gremiis. Gothfredus
 plane clarissimus dux et marchio mihi perhibuit in
 propriæ regionis historia contineri, quoniam Carolus
 imperator quindecim vicibus cum rege Saxonum,
 qui gentilitatis adhuc detinebatur errore, bellum
 commisit, quindecies perdidit; trius vero consensit

postmodum praeliis Carolus superavit, eumque postremo captum victor obtinuit. Aliquando sane dum Carolus idem excelsa, ut assolet, inthronizatus arce discumberet, pauperes vero, quos alebat, solótenus ignobiliter residerent, rex qui remota procul ab imperatore mensa prandebat, talia per nuntium legata direxit: Dum vester, inquit, Christus sese perhibeat in pauperibus recipi, qua fronte persuadetis nostra sibi colla submitti, quem vos ita despicitis; eique nullam honoris reverentiam exhibetis? Ad quod imperator corde compunctus erubuit: et ex ore gentilis hominis evangelicam prodire sententiam vehementer expavit. Ait enim Dominus: « Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis » (*Matth. xxv.*) Lætatus ergo rex dum a tali correptus, utpote qui necdum fidei rudimenta perceperat, jam fidei fructum, misericordiae scilicet opera prædicabat.

Illud præterea summo opere notandum est, quia pedes lavare pauperibus saluberrimum est. Unde Dominus ait discipulis: « Si ergo Dominus et magister vester lavi vobis pedes, quanto magis vos debetis alter alterius lavare pedes? » (*Joan. xiii.*) Et ut hoc mandatum firmiori adhuc auctoritate statueret, eorumque mentibus hoc arctius inculcaret, adjecit: « Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita et vos **210** faciatis (*Ibid.*) » Nam cum pauperum pedes in ejus qui præcepit devotione lavantur, lavantis profecto et anima simul et corpus a peccatis abluitur. Unde et Petrus ait: « Domine, non tantum pedes meos, sed et manus, et caput (*Ibid.*) » Cur itaque Petrus non alia corporis membra eam pedibus præter manus et caput obtulit, nisi quia per hæc, opera corporis et cogitationes mentis expressit? Caput enim pro mente, manus vero pro totius ponitur corporis actione.

Porro Mainardus venerabilis Sylvæ Candidæ episcopus mihi retulit quia Nicolaus papa, piæ memoriæ, qui ante triennium ex hac in Domino luce migravit, nunquam in toto anno prætermittebat diem, quin pedes duodecim pauperibus semper ablueret. Quod si facere per totum non occurreret diem, lucidum pietatis opus explebat in nocte. Sed quoniam de privilegio misericordiae, et eleemosynarum dignitate plus mihi datur videre quam dicere, in ejus præconium libet breviter exclamare.

CAPUT VIII.

Laus eleemosynæ.

O virtus eleemosynæ, quæ velut fluentum fontis irrigui, et peccatorum inquinamenta detergis, et æstuantium vitiorum flammam exstinguis? O felix eleemosyna, quæ de gehennæ barathro tenebrarum filios extrahis, et a loptatos luci perpetuæ regnis cælestibus introducis! Tu de manibus pauperum volas in cælum, et illic tuis amatoribus parās hospitium. Si vinum es, non coacescis; si panis, non emittis mucorem; si caro, vel piscis, non verteris in putredinem; si vestis præterea, nullam contrahis vetustatem: recens jugiter servaris et nova, et mox ut tuus oblator obierit, ad eum illico multiplicata reverteris. Tu de jacentibus sub criminum squalore conspicuos; tu de damnabilibus sanctos, tu facis de gentilibus Christianos. Quod nimirum Cornelius præbat, ejus eleemosynæ ad divini conspectus culmen ascenderant (*Act. x.*)

O dives eleemosyna, quæ tuis amatoribus præces hæreditatem immarecensibilem, et cælestis curiæ dignitatem! O miranda misericordiae virtus, quæ peccatorum omnium rubiginem purgat, frementium vitiorum incitamenta mortificat, et splendore cælestis gratiæ tenebrosas hominum mentes illustrat! Hæc Deum facit hominibus debitorem, ut regnum sibi cælorum non jam quasi quod alienum est, quærant: sed vel uti quod sui juris est, audacter invadant. O felix misericordia, quæ de miseria quidem nasceris, sed veram tuis executoribus beatitudinem parat! Tu negotiatrix omni mangone prudentior, quæ terrenis mercibus cælestia comparas, et transitoriis æterna permutas. Felices munditiæ tuæ, in quibus datur hospitium, suscipitur habitaculum, præbetur panis exiguus, recipitur regnum, porrigitur nummus, comparatur aula cælorum.

Inter cæteras ergo virtutes, venerabilis frater, quibus sanctitatis tuæ non ambigimus florere prudentiam, hanc specialiter arripe, in operibus te pietatis exerce, misericordiae semper visceribus afflue: ut qui nunc Christi pauperibus misereris, a Christo postmodum misericordiam consequaris.

Sit nomen Domini benedictum.

211-212 OPUSCULUM DECIMUM.

DE HORIS CANONICIS. AD T. . . VIRUM CLARISSIMUM.

ARGUMENTUM. — Canonicarum horarum originem, et mysteria declarat, earumque utilitates enumerat. Quapropter hortatur virum quemdam nobilem, ad quem hunc libellum mittit, ut canonicas horas audire, aut ipse recitare non negligat, nullisque occupationibus a tam pio opere avocari se patiatur; officium quoque B. Virginis eidem magnopere commendat.

Domno T. . . viro clarissimo, PETRUS peccator modestius orationes in Christo.

Dum tecum, dilectissime, in episcopali Ravennæ palatio colloquens, nonnulla tibi vivendi præcepta